

Developing a Model for Sports Talent Development in Kermanshah Province: A Grounded Theory Study

Navid Mahtab*

Department of Sport
Management, Qor.c., Islamic Azad
University, Qorveh, Iran

Faraz Divani

Department of Sport
Management, Qor.c., Islamic Azad
University, Qorveh, Iran

Milad Fakhraee

Department of
Management, Qor.c., Islamic Azad
University, Qorveh, Iran

Atefeh Teimouri

Department of literature Persian,
Qor.c., Islamic Azad
University, Qorveh, Iran

Abstract

Elite athletes contribute to the sporting status of Kermanshah Province and Iran; however, the lack of localized models has hindered talent identification and development. This study aimed to design a context-specific framework for sports talent development in Kermanshah Province, addressing challenges including inadequate infrastructure and athlete migration. A grounded theory design based on Strauss and Corbin's (1998) approach was employed in 2026. Semi-structured interviews were conducted with 19 elite athletes, faculty members, teachers, coaches, and sports managers selected purposively. Data were analyzed using open, axial, and selective coding. Findings identified the core category as the "systematic process of sports elite development." Causal conditions included cultural development, structural provision, and equal opportunities; contextual conditions involved motivation enhancement and targeted planning; and intervening conditions comprised social, financial, and professional support. Strategies included assessment, screening, selection, developmental placement, empowerment, and continuous support. Outcomes

* Corresponding Author: Navid.Mahtab@iau.ac.ir

included elite sports branding and institutionalization of meritocracy in sports. The model emphasizes integrated mechanisms for sustainable elite sports development.

Introduction

Elite sport has become an important component of national and regional development, with sporting success increasingly reflecting the effectiveness of talent development systems rather than the performance of individual athletes alone. Although substantial resources are invested in identifying and developing talented athletes, many sport systems continue to experience difficulties in establishing sustainable pathways from initial talent identification to elite performance. These challenges are particularly evident in regions where limitations in infrastructure, financial resources, institutional coordination, social support, and long-term planning constrain the development of athletic talent. Kermanshah Province possesses considerable sporting potential and a strong historical and cultural background in sport; nevertheless, the province has faced persistent challenges in identifying, developing, retaining, and supporting elite athletes. Previous studies have proposed general models of talent identification and elite athlete development in Iran, but many of these models have not sufficiently incorporated regional characteristics, lived experiences of stakeholders, or the specific structural and socioeconomic conditions of Kermanshah Province. Therefore, the present study aimed to develop a context-specific and process-oriented model of sports talent development in Kermanshah Province.

Methods

This qualitative study was conducted in 2026 using the systematic grounded theory approach developed by Strauss and Corbin. Participants were selected through purposive sampling based on predefined inclusion and exclusion criteria and included managers and experts from the provincial Department of Sport and Youth, university faculty members in sport and physical education, physical education teachers, coaches, and athletes. Data were collected through semi-structured interviews guided by broad exploratory questions concerning talent identification, elite athlete development, barriers to development and retention, support mechanisms, and desirable organizational structures. A total of 19 interviews were conducted, with each interview lasting approximately 52 minutes. Theoretical saturation was achieved when subsequent interviews failed to generate substantially new information. All

interviews were audio-recorded with participants' consent, transcribed verbatim, and analyzed continuously through open, axial, and selective coding. The analysis initially generated 342 raw codes, which were progressively refined to 120 initial concepts and 38 subcategories. Axial coding resulted in 16 main categories, while selective coding identified the core category and established the relationships among the major components of the emerging paradigm model. Credibility, confirmability, dependability, and transferability were addressed through participant review, prolonged engagement with the data, recoding procedures, peer examination, maximum variation in participant selection, and transparent reporting of the analytical process.

Results

The central category emerging from the analysis was "systematic sports elite development," indicating that elite athlete development is not a linear process of identifying talented individuals but a dynamic and interconnected system involving environmental preparation, strategic guidance, multidimensional support, and continuous development. The paradigm model identified three causal conditions: cultural development, structural provision, and equal opportunity creation. These conditions represent the foundations required to make talent visible and provide individuals with equitable access to sporting pathways. The contextual conditions were motivation enhancement and purposeful planning, which create an environment in which identified talent can remain engaged and progress toward higher levels of performance. Three intervening conditions—social support, financial support, and professional support—were found to facilitate or constrain the effectiveness of the development process.

The strategies derived from the data comprised broad-based assessment, comprehensive screening, elite selection, placement within an appropriate developmental pathway, empowerment, and continuous accompaniment and support. These strategies suggest that talent identification should be understood as a progressive process of discovery, assessment, development, and guidance rather than as a one-time selection procedure. Finally, two major consequences emerged: sports elite branding and institutionalization of meritocracy. Elite athletes who successfully progress through the system can become recognized social and sporting role models, while merit-based mechanisms can strengthen trust, legitimacy, and sustainability within the provincial sport system.

Conclusion and Implications

The findings demonstrate that sustainable sports talent development in Kermanshah Province requires a shift from fragmented and short-term talent identification practices toward an integrated, long-term, and context-sensitive development system. The proposed model emphasizes that sporting talent can only be transformed into sustainable elite performance when cultural acceptance, appropriate infrastructure, equal opportunities, motivation, strategic planning, and multidimensional support operate in coordination. The study therefore contributes theoretically by conceptualizing elite athlete development as an adaptive and socially embedded process rather than merely an individual performance outcome. From a practical perspective, provincial sport authorities, federations, clubs, schools, and talent development organizations should establish coordinated pathways that begin with broad-based identification and scientific screening and continue through athlete selection, appropriate placement, empowerment, professional development, and long-term support. Particular attention should be given to reducing financial and social barriers, strengthening specialized coaching and support services, and preventing the premature loss or migration of talented athletes. Furthermore, developing merit-based mechanisms and promoting successful athletes as social and sporting role models can contribute to the reproduction and sustainability of the talent development system. Although the model was developed within the specific sociocultural and institutional context of Kermanshah Province and therefore requires cautious transfer to other settings, it provides a potentially useful framework for regions facing similar resource constraints and structural challenges. Future research should quantitatively test the relationships proposed in the model and examine its applicability across different sports, provinces, and stages of athlete development.

Keywords: Talent Identification, Elite Support, Elite Development, Localization

تدوین الگوی نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه: مطالعه‌ای با رویکرد نظریه داده‌بنیاد

نوید مهتاب* | گروه مدیریت ورزشی، واحد قروه، دانشگاه آزاد اسلامی، قروه، ایران

فراز دیوانی | گروه مدیریت ورزشی، واحد قروه، دانشگاه آزاد اسلامی، قروه، ایران

میلاد فخرایی | گروه مدیریت، واحد قروه، دانشگاه آزاد اسلامی، قروه، ایران

عاطفه تیموری | گروه مدیریت، واحد قروه، دانشگاه آزاد اسلامی، قروه، ایران

چکیده

ورزشکاران نخبه نقش مهمی در ارتقای جایگاه ورزشی استان کرمانشاه و ایران ایفا می‌کنند، با این حال، نبود الگوهای بومی و متناسب با شرایط منطقه، فرایند شناسایی و پرورش استعدادها و ورزشی را با چالش مواجه کرده است. هدف این پژوهش، طراحی چارچوبی متناسب با زمینه برای توسعه استعدادها و ورزشی در استان کرمانشاه، با توجه به چالش‌هایی از جمله کمبود زیرساخت‌ها و مهاجرت ورزشکاران بود. این پژوهش در سال ۲۰۲۶ با استفاده از روش نظریه داده بنیاد و بر اساس رویکرد اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸) انجام شد. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۱۹ نفر از ورزشکاران نخبه، اعضای هیئت علمی، معلمان، مربیان و مدیران ورزشی که به صورت هدفمند انتخاب شدند، گردآوری شد. داده‌ها با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل شدند. یافته‌ها نشان داد که مقوله محوری پژوهش، فرایند نظام‌مند توسعه نخبگان ورزشی است. شرایط علی شامل توسعه فرهنگی، تأمین ساختاری و ایجاد فرصت‌های برابر، شرایط زمینه‌ای شامل ارتقای انگیزش و برنامه‌ریزی هدفمند، و شرایط مداخله‌گر شامل حمایت اجتماعی، مالی و حرفه‌ای بود. راهبردهای اصلی شامل ارزیابی، غربالگری، انتخاب، هدایت به مسیر مناسب توسعه، توانمندسازی و حمایت مستمر بود. پیامدهای اجرای این الگو نیز شامل برندسازی نخبگان ورزشی و نهادینه سازی شایسته سالاری در نظام ورزش استان بود. این الگو بر سازوکارهای یکپارچه برای توسعه پایدار ورزش نخبگان تأکید دارد.

کلیدواژه‌ها: شناسایی استعداد، حمایت، پرورش نخبگان، بومی سازی

مقدمه

اکثر کشورها همواره در تلاش هستند تا بهترین عملکرد ورزشی^۱ و افتخارآفرینی‌های خود را در بازی‌های المپیک به نمایش بگذارند. اگرچه کمیته بین‌المللی المپیک جدول رده‌بندی مدال‌ها را به‌عنوان معیاری رسمی برای سنجش کیفیت تیم‌ها در نظر نمی‌گیرد، بررسی گزارش‌های دوره‌ای نشان می‌دهد که رده‌بندی کشورها، خواه‌ناخواه، تا حد زیادی بر اساس جدول توزیع مدال‌ها شکل می‌گیرد. سیاست‌گذاران و رسانه‌ها نیز از شاخص تعداد مدال‌های کسب‌شده به‌عنوان معیاری برای ارزیابی دستاوردهای ورزشی کشورها در سطح بین‌المللی استفاده می‌کنند (لویتسکی و همکاران^۲، ۲۰۱۹). از این‌رو، محققان، مربیان، باشگاه‌ها، هیئت‌های ورزشی و فدراسیون‌ها، شناسایی و پرورش جوانانی را که از ظرفیت لازم برای دستیابی به موفقیت‌های ورزشی و افتخارآفرینی برخوردارند، در زمره اولویت‌های اصلی خود قرار داده‌اند. هم‌زمان، دولت‌ها نیز با سرمایه‌گذاری‌های مالی کلان و مشارکت مستقیم در توسعه ورزش، درصدد ایجاد و گسترش مؤسسات و مراکز مرتبط با نظام ورزش نخبگان هستند (گرونکی^۳، ۲۰۲۴). در واقع، هم‌زمان با گسترش مستمر استانداردهای ورزش بین‌المللی، رقابت ورزشی نیز بیش از پیش به رقابت میان نظام‌های ورزش نخبگان تبدیل شده است (پیلتنکینگتون و همکاران^۴، ۲۰۲۴).

نخبه‌پروری^۵ فرآیندی نظام‌مند است که در آن توسعه حرفه‌ای و شخصی افراد با یک برنامه راهبردی ترکیب می‌شود تا اطمینان حاصل شود سازمان، افراد مناسب را برای دستیابی به اهداف خود پرورش می‌دهد. نخبگی و نخبه‌سالاری نیز نگرشی است که می‌بایست در تمامی سطوح یک سازمان حاکم باشد؛ زیرا مدیریت نخبگان می‌تواند زمینه حرکت هدفمند سازمان در مسیر تحقق اهداف را فراهم کند (د سانتیس^۶، ۲۰۲۴). نخبه‌پروری به‌عنوان ابزاری راهبردی برای دستیابی به موفقیت در عرصه‌های ملی و بین‌المللی شناخته می‌شود (کرمی و همکاران، ۲۰۲۴) و یکی از مؤلفه‌های کلیدی در توسعه ورزش قهرمانی به شمار می‌رود که

¹ Sports Performance

² Levitsky et al.

³ Grønkjær

⁴ Pilkington et al.

⁵ Talent Development

⁶ De Santis

بر شناسایی افراد مستعد برای دستیابی به عملکردهای برجسته ورزشی تمرکز دارد. این فرآیند شامل شناسایی، ارزیابی و پرورش مهارت‌های ذاتی و توانمندی‌های فردی در مراحل مختلف رشد است تا فرد بتواند به بالاترین سطوح عملکرد ورزشی دست یابد (زیواری و همکاران، ۲۰۲۳).

توجه گسترده رسانه‌ها به این موضوعات موجب شده است که ورزش در نگاه مسئولان و سیاست‌گذاران، به عنوان عاملی ارزشمند برای دستیابی به اهداف ملی مورد توجه قرار گیرد (استورم و یاکوبسن^۱، ۲۰۲۴). در واقع، از اوایل قرن بیست و یکم، ورزش نخبگان^۲ به طور فزاینده‌ای به یکی از اولویت‌های سیاست‌گذاری ورزشی در بسیاری از کشورها تبدیل شده است (باقری و همکاران، ۲۰۱۹). بنابراین، موفقیت یک ورزشکار یا تیم تا حد زیادی به کارآمدی نظام ملی ورزش و توانایی آن نظام در بهره‌گیری مؤثر از تمامی منابع مرتبط با ورزش نخبگان وابسته است. از این منظر، موفقیت کشورها در عرصه ورزش بین‌المللی را می‌توان حاصل سرمایه‌گذاری‌های کلان بر ورزشکاران نخبه و توسعه فعالیت‌های نخبه‌پروری دانست (مهتاب و همکاران، ۲۰۲۴؛ رویز و همکاران^۳، ۲۰۲۳). همچنین، برخی مطالعات نظام‌مند در حوزه‌های مرتبط نشان داده‌اند که تقویت و توانمندسازی افراد می‌تواند به بهبود پیامدها و حفظ پایداری عملکرد در طول زمان منجر شود (زندى و همکاران، ۲۰۲۱).

بررسی مقالات مختلف در زمینه تربیت ورزشکاران نخبه نشان می‌دهد که بسیاری از کشورها، به جای طی کردن یک مسیر مشترک در توسعه ورزش، توانسته‌اند ورزشکاران نخبه را بر اساس استراتژی‌ها، ساختارها و برنامه‌های خاص و متناسب با شرایط خود پرورش دهند (د باسچر و همکاران^۴، ۲۰۱۹). با وجود اهمیت چنین رویکردی، برخی کشورها به دلیل محدودیت در تأمین نیازهای اساسی و وجود سایر اولویت‌های اجتماعی و اقتصادی، نتوانسته‌اند از این رویکرد به طور مؤثر بهره‌مند شوند. مطالعات بین‌المللی نشان داده‌اند که نظام‌های موفق نخبه‌پروری، اغلب از مدل‌های مرحله‌ای و نظام‌مندی بهره می‌برند که متناسب

¹ Storm & Jakobsen

² Elite Sport

³ Ruiz et al.

⁴

با شرایط بومی و ویژگی‌های هر منطقه طراحی شده‌اند (خازیر و عباسی، ۲۰۲۵). این در حالی است که در ایران، بسیاری از الگوهای نخبه‌پروری بدون توجه کافی به بافت اجتماعی و فرهنگی مناطق تدوین شده‌اند و در مرحله اجرا با چالش‌ها و شکست‌هایی مواجه شده‌اند. در واقع، رویکرد پرورش نخبگان در ورزش قهرمانی ایران با تنگناها و چالش‌هایی همچون فرآیند تولید گلخانه‌ای ورزشکار در فدراسیون‌ها، نبود نظام جامع حمایت از ورزشکاران و مربیان نخبه و فقدان طرحی یکپارچه، اجرایی و ساختارمند مواجه است (حسینی و همکاران، ۲۰۱۳).

در حال حاضر نیز، بر اساس گزارش‌ها و شواهد موجود، وضعیت مطلوبی در زمینه حمایت مناسب از ورزشکاران در کشور وجود ندارد و این کاستی، ضرورت انجام ارزیابی‌های دقیق و اتخاذ اقدامات اثربخش در این زمینه را نشان می‌دهد (آریان و همکاران، ۲۰۱۸). در همین راستا، منکرسی و همکاران (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای با هدف شناسایی چالش‌های ورزش قهرمانی ایران در رشته‌های پرافتخار المپیک، بیان کرده‌اند که استعدادیابی و استعدادپروری، نخبه‌پروری، رسانه‌ها، اقتصاد، تجهیزات و امکانات، از مهم‌ترین چالش‌های موجود در این حوزه هستند (منکرسی و همکاران، ۲۰۱۵). بر همین اساس، توسعه ورزش در ایران نیازمند توجه ویژه است و یکی از راه‌های رشد و توسعه ورزش کشور و جبران کاستی‌های موجود، توجه جدی به ورزش نخبگان، نخبگان ورزشی و سیاست‌های مرتبط با آنان است (میرحاجیان و همکاران، ۲۰۲۲).

مرور پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد که نخبه‌پروری ورزشی فرآیندی چندبعدی و وابسته به تعامل مجموعه‌ای از عوامل ساختاری، مدیریتی و محیطی است. زیواری و همکاران (۱۴۰۱) نیز با تدوین مدل نخبه‌پروری در ایران، بر نقش شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر، از جمله زیرساخت‌ها، مدیریت استعداد، فرهنگ و سیاست‌گذاری، تأکید کرده‌اند (زیواری و همکاران، ۲۰۲۳). همچنین، مطالعات نشان داده‌اند که مدل‌های مبتنی بر رویکرد گلخانه‌ای در ورزش، از انطباق کافی با واقعیت‌های نظام ورزشی کشور برخوردار نیستند و می‌توانند موجب نوسان در عملکرد ورزشکاران شوند (نظری و تابش، ۲۰۱۹).

در همین راستا، پژوهش‌هایی مانند زکی‌زاده و کهن‌دل (۲۰۲۳) و زیواری و همکاران (۲۰۲۴) بر ضرورت اصلاح سیاست‌گذاری، تقویت نظام اطلاعاتی و پذیرش راهبردی سیاست‌های ورزش‌نخبگانی تأکید کرده‌اند (زکی‌زاده و کهن‌دل، ۲۰۲۳؛ زیواری و همکاران، ۲۰۲۳). در سطح کلان نیز، یافته‌ها نشان می‌دهند که مدل‌های مدیریت استعداد و توسعه نخبگان از چندین لایه و مرحله، شامل شناسایی، انتخاب و توسعه، تشکیل شده‌اند و برای اثربخشی به ساختاری منسجم و چندسطحی نیاز دارند (گهررستمی و وقار، ۲۰۲۲؛ وقار و همکاران، ۲۰۲۵).

علاوه بر این، مطالعات بین‌المللی بیان کرده‌اند که ترکیب عوامل درونی، مانند انگیزه و پشتکار، با عوامل بیرونی، نظیر شرایط اقتصادی، خانواده و فرآیندهای کشف استعداد، نقش تعیین‌کننده‌ای در توسعه ورزشکاران نخبه دارد (هاوزر و همکاران^۱، ۲۰۲۴؛ هولیهان و گرین^۲، ۲۰۰۸؛ مک‌آولی و همکاران^۳، ۲۰۲۲؛ سیموانزا و پل^۴، ۲۰۲۶). در مجموع، شواهد موجود نشان می‌دهند که شناسایی استعداد و نخبه‌پروری نیازمند رویکردی چندمعیاره و تعاملی است که ابعاد فیزیولوژیک، روان‌شناختی و محیطی را به صورت هم‌زمان دربرگیرد (آقابابا و همکاران، ۲۰۲۶).

یکی از جمله استان‌هایی که در زمینه ورزش‌نخبگانی با چالش‌هایی مواجه است، استان کرمانشاه است که در سال‌های اخیر، علی‌رغم برخورداری از ظرفیت‌ها و استعدادهای ورزشی فراوان، نتوانسته است جایگاه مناسبی در سطح کشور به دست آورد (علی‌دوستی قهفرخی و همکاران، ۲۰۱۴). در این زمینه، بیان شده است که استان کرمانشاه، به عنوان یکی از استان‌های مستعد کشور در حوزه ورزش و به ویژه ورزش قهرمانی و نخبگانی، که تاریخ معاصر آن با پدیده پهلوانی پیوند خورده است، فاقد یک برنامه جامع توسعه‌ای بوده است (کرمی و همکاران، ۲۰۲۴). همچنین، کیهان‌زاده و عیدی (۱۴۰۳) در بررسی چالش‌های ورزش‌نخبگانی استان کرمانشاه نشان دادند که حفظ و نگهداشت نخبگان ورزشی در این استان با مسائل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی - اجتماعی، ورزشی و مدیریتی همراه است و

¹ Hauser et al.

² Houlihan & Green

³ McAuley et al.

⁴ Simwanza & Paul

ضعف در این حوزه‌ها موجب از دست رفتن بخشی از ظرفیت نخبگان ورزشی استان شده است (کیهانزاده و عیدی، ۲۰۲۵).

بررسی ترکیب تیم‌های ملی کشور در رشته‌های مختلف نیز نشان می‌دهد که ورزشکاران استان کرمانشاه، علی‌رغم برخورداری از ظرفیت و توانمندی بالا، در مقایسه با بسیاری از استان‌ها، به‌ویژه در ورزش‌های تیمی، حضور کم‌رنگ‌تری دارند (علی‌دوستی قهفرخی و همکاران، ۲۰۱۴). یکی از دلایل قابل طرح برای تبیین این وضعیت، فقدان فرآیندهای توسعه‌ای منسجم و بومی در حوزه نخبه‌پروری ورزشی در استان است.

مرور مطالعات انجام‌شده نشان می‌دهد که بخش عمده الگوهای ارائه‌شده در حوزه نخبه‌پروری ورزشی، ماهیتی کلی و اقتباسی دارند و توجه محدودی به اقتضائات منطقه‌ای نشان می‌دهند. این الگوها کمتر بر اساس شرایط بومی، تجربه زیسته ذی‌نفعان و ظرفیت‌های محلی طراحی شده‌اند. در نتیجه، هنوز الگوی مشخص، نظام‌مند و مبتنی بر واقعیت‌های استان کرمانشاه برای هدایت فرآیند شناسایی، پرورش، حمایت و نگهداشت نخبگان ورزشی وجود ندارد و این خلأ، موجب پراکندگی اقدامات و کاهش اثربخشی سیاست‌های توسعه ورزش نخبگانی شده است.

بر این اساس، مسئله اصلی پژوهش حاضر، فقدان یک الگوی بومی، فرآیندی و مبتنی بر داده‌های میدانی برای نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه است. از این رو، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از رویکرد نظریه داده‌بنیاد در پی آن است تا الگوی نخبه‌پروری ورزشی متناسب با شرایط، زمینه‌ها، ظرفیت‌ها و الزامات استان کرمانشاه را تدوین و تبیین کند؛ الگویی که بتواند مسیر شناسایی، پرورش، حمایت و نگهداشت نخبگان ورزشی را به‌صورت مرحله‌ای و منسجم سامان دهد.

روش^۱

به گفته دنزین و لینکلن (۲۰۱۱)، پژوهش‌هایی که با هدف درک عمیق یک پدیده و توسعه نظریه انجام می‌شوند، عمدتاً در چارچوب رویکردهای تفسیری و کیفی قابل انجام هستند (دنزین و لینکلن، ۲۰۱۱). از نظر رویکرد پژوهش، مطالعه حاضر ماهیتی استقرایی دارد و با

بهره‌گیری از راهبرد نظریه داده‌بنیاد انجام شده است. همچنین، از حیث راهبرد اجرایی، این پژوهش در زمره مطالعات اکتشافی - نظریه‌ساز قرار می‌گیرد که بر تحلیل عمیق داده‌های میدانی و استخراج مقوله‌های محوری استوار است (ایمانی و همکاران، ۲۰۲۲). در این راستا، فرآیند جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها بر مبنای اصول نظریه داده‌بنیاد و کدگذاری نظام‌مند طراحی و اجرا شده است.

در این پژوهش، نمونه‌ها با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند و بر اساس معیارهای ورود و خروج زیر انتخاب شدند تا داده‌های گردآوری‌شده از اعتبار و ارتباط کافی با هدف مطالعه برخوردار باشند.

۱. مدیران و کارشناسان اداره کل ورزش و جوانان

در این پژوهش، مدیران و کارشناسان اداره کل ورزش و جوانان استان کرمانشاه به‌عنوان یکی از گروه‌های مشارکت‌کننده انتخاب شدند؛ زیرا این افراد به‌طور مستقیم در فرآیندهای برنامه‌ریزی، تصمیم‌سازی اجرایی و تخصیص منابع مرتبط با ورزش قهرمانی و نخبه‌پروری در سطح استان نقش دارند. با توجه به ماهیت فرآیندمحور و استانی پژوهش حاضر، مشارکت این گروه در کنار سایر ذی‌نفعان میدانی، کفایت لازم برای تبیین مدل نخبه‌پروری را فراهم ساخت.

معیارهای ورود:

داشتن سمت کارشناسی یا مدیریتی مرتبط با ورزش قهرمانی یا ورزش همگانی؛ حداقل ۱۰ سال سابقه فعالیت مستمر در حوزه ورزش قهرمانی یا همگانی؛ و برخورداری از تجربه عملی در مدیریت تیم‌ها، برنامه‌ریزی ورزشی یا هماهنگی رویدادهای ورزشی.

معیارهای خروج:

عدم دسترسی مستمر برای انجام مصاحبه و عدم تمایل یا توانایی برای ارائه اطلاعات مرتبط با الگوی نخبه‌پروری.

۲. اعضای هیئت علمی رشته‌های تربیت بدنی

معیارهای ورود:

عضویت در گرایش‌های مرتبط با ورزش قهرمانی، مدیریت ورزش یا آموزش ورزش‌های تخصصی؛ برخورداری از سابقه پژوهشی و آموزشی مرتبط با تربیت بدنی و ورزش؛ تجربه

عملی در مربیگری یا هدایت تیم‌های ورزشی؛ و توانایی ارائه اطلاعات مستند و کاربردی درباره الگوی نخبه‌پروری.

معیارهای خروج:

گرایش غیر مرتبط با موضوع پژوهش؛ نداشتن تجربه عملی یا پژوهشی کافی برای ارائه داده‌های معتبر؛ و عدم همکاری یا عدم دسترسی برای انجام مصاحبه‌های تکمیلی.

۳. معلمان ورزش

معیارهای ورود:

حداقل ۳ سال سابقه تدریس در مدارس یا باشگاه‌های ورزشی؛ تجربه عملی در اجرای برنامه‌های آموزشی یا مربیگری دانش‌آموزان؛ و توانایی برقراری ارتباط مؤثر و ارائه اطلاعات مرتبط با الگوی آموزش و پرورش استعداد‌های ورزشی.

معیارهای خروج:

سابقه تدریس کمتر از حداقل تعیین‌شده؛ نداشتن تجربه عملی کافی؛ و عدم همکاری یا عدم دسترسی برای انجام مصاحبه‌های تکمیلی.

۴. ورزشکاران

معیارهای ورود:

حداقل ۵ سال فعالیت ورزشی مستمر؛ تجربه شرکت در مسابقات رسمی یا تمرین با تیم‌های سازمان‌یافته؛ و توانایی ارائه اطلاعات تجربی درباره مسیر رشد و پرورش استعداد‌های ورزشی.

معیارهای خروج:

سابقه فعالیت کمتر از حداقل تعیین‌شده؛ نداشتن تجربه در محیط‌های سازمان‌یافته ورزشی؛ و عدم تمایل یا امکان دسترسی برای انجام مصاحبه‌های تکمیلی. در نهایت، در این مطالعه، ۱۹ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با افراد درگیر در امر ورزش و تربیت ورزشکار انجام گرفت. مشخصات جمعیت‌شناختی این افراد در جدول زیر ارائه شده است (جدول شماره ۱).

جدول ۱. مشخصات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان

مشارکت‌کننده	سن	جنسیت	سطح تحصیلات	سمت	سازمان محل خدمت
P1	۴۵	مؤنث	کاردانی	کارمند	اداره ورزش و جوانان
P2	۲۷	مذکر	کارشناس	مربی ورزشی	هیئت کاراته

P3	۳۶	مونث	کارشناس ارشد	معلم ورزش	مدرسه (دبستان)
P4	۳۸	مذکر	کارشناس	مدیر ورزشی	اداره ورزش و جوانان
P5	۴۲	مذکر	دکتری	هیئت علمی	دانشگاه
P6	۳۹	مذکر	کارشناس ارشد	مربی ورزشی	هیئت شنا
P7	۳۲	مذکر	کاردانی	ورزشکار	هیئت فوتبال
P8	۴۳	مذکر	دکتری	هیئت علمی	دانشگاه
P9	۲۹	مونث	کارشناس	معلم ورزش	مدرسه (دبستان)
P10	۳۸	مذکر	کارشناس	کارمند	اداره ورزش و جوانان
P11	۳۱	مذکر	کاردانی	مربی ورزشی	هیئت ولیبال
P12	۳۳	مذکر	کارشناس	معلم ورزش	مدرسه (دبیرستان)
P13	۴۳	مذکر	کارشناس	ورزشکار	هیئت تکواندو
P14	۳۶	مونث	کارشناس ارشد	معلم ورزش	مدرسه راهنمایی
P15	۳۹	مذکر	کارشناس	کارمند	اداره ورزش و جوانان
P16	۴۸	مذکر	دکتری	هیئت علمی	دانشگاه
P17	۳۱	مذکر	کارشناس ارشد	ورزشکار	هیئت کاراته
P18	۳۵	مذکر	کارشناس	معلم ورزش	دبستان
P19	۳۸	مونث	کارشناس	کارمند	اداره ورزش و جوانان

برای جمع آوری داده‌ها از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده شد. مصاحبه‌ها بر اساس یک طرح ۵ مرحله‌ای انجام شد (جدول ۲). زمان و مکان مصاحبه با همکاری و اجازه شرکت کنندگان انتخاب شد. هر مصاحبه به طور متوسط ۵۲ دقیقه طول می‌کشید و به صورت صوتی ضبط می‌شد و کلمه به کلمه رونویسی می‌شد. مصاحبه شونده بعدی بر اساس نتایج تحلیل داده‌ها از مصاحبه‌های قبلی انتخاب شد. پس از مصاحبه با ۱۹ نفر، پدیده اشباع داده^۱ اتفاق افتاد به طوری که چهار مصاحبه بعدی هیچ گونه اطلاعات جدید به داده‌های اخذ شده در طول ۱۹ مصاحبه قبلی اضافه نکرد، لذا در این مرحله فرایند نمونه‌گیری متوقف شد.

¹ Data saturation

جدول ۲. مراحل پنجگانه مصاحبه

مرحله	عنوان	توضیحات
مرحله اول	معرفی اولیه	ارتباط اولیه، معرفی محقق و اهداف تحقیق
مرحله دوم	آغاز با مصاحبه یک پرسش باز	در رابطه با نخبه پروری در ورزش به ما بگویید
مرحله سوم	سوالات اختصاصی و نیمه ساختار یافته	الگو و رویکرد نخبه پروری ورزشی در این استان را شرح دهید
مرحله چهارم	کاوشگری	بیشتر توضیح بده. منظورت را دقیق تر بگو و ...
مرحله پنجم	پایان مصاحبه	تشکر و قدردانی، در صورت نیاز، هماهنگی برای جلسه بعدی، تعیین راه ارتباطی ارتباطی

در این پژوهش مطابق با مراحل سه گانه کد گذاری شامل کد گذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد. فرآیند جمع آوری و تحلیل داده ها نیز به صورت مستمر، چرخه ای و مقایسه ای صورت گرفت (ایمانی و همکاران، ۲۰۲۲). این شیوه تحلیل امکان می دهد تا مفاهیم و کدهای استخراج شده به صورت دقیق و متناسب با داده های گردآوری شده شکل گیرند و روابط درونی میان مقوله ها به خوبی آشکار شود.

به منظور تضمین اعتبار و استحکام داده ها، از چهار معیار شناخته شده لینکلن و گوبا استفاده شد (ایمانی و همکاران، ۲۰۲۲). این معیارها شامل اعتبار داده ها، تأیید پذیری، پایداری و قابلیت انتقال پذیری هستند که برای ارزیابی کیفیت پژوهش های کیفی مورد استفاده قرار می گیرند. برای افزایش اعتبار داده های پژوهش، از چند روش استفاده شد که شامل مرور دست نوشته های مصاحبه ها توسط مشارکت کنندگان، درگیری طولانی مدت پژوهشگر با داده ها و نمونه گیری با حداکثر تنوع به منظور پوشش گسترده تجربیات و دیدگاه های مشارکت کنندگان بود. به منظور اطمینان از تأیید پذیری یافته ها، داده ها توسط مشارکت کنندگان و دو همکار پژوهشگر بازخوانی و باز کد گذاری شدند. همچنین، از یک محقق خبره و خارج از فرآیند اصلی پژوهش برای نظارت و بررسی استفاده شد تا میزان همخوانی یافته های استخراج شده با داده های اصلی مورد ارزیابی و تأیید قرار گیرد.

برای بررسی پایایی فرآیند کدگذاری، بخشی از داده‌ها مجدداً کدگذاری شد و میزان تطابق میان کدهای اولیه و کدگذاری مجدد مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از این بررسی به صورت عددی در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۳. نتایج بررسی پایایی فرآیند کدگذاری در مراحل سه گانه نظریه داده بنیاد

مرحله کدگذاری	تعداد کل کدهای	تعداد کدهای بازبینی شده	درصد توافقی	توضیح
باز	۱۲۰	۳۰	۸۷٪	بررسی تطابق کدهای اولیه و مجدد
محوری	۱۶	۱۶	۹۰٪	همخوانی بین کدهای محوری اولیه و مجدد
انتخابی	۵	۵	۱۰۰٪	تطابق کامل کدهای انتخابی

انتقال پذیری:

ارائه شفاف معیارها و مراحل کدگذاری، جزئیات مربوط به نمونه گیری و تشریح زمینه پژوهش، این امکان را برای داوران و خوانندگان فراهم می کند که یافته های پژوهش را در زمینه های مشابه ارزیابی کرده و درباره قابلیت انتقال آن ها به سایر موقعیت های مشابه قضاوت کنند.

پیش از دریافت هر گونه اطلاعات از مشارکت کنندگان، هدف از انجام پژوهش به طور کامل برای آنان توضیح داده شد و پس از آگاهی از اهداف و نحوه انجام مطالعه، رضایت نامه آگاهانه از تمامی مشارکت کنندگان اخذ شد. همچنین، به مشارکت کنندگان اطمینان داده شد که تمامی اطلاعات ارائه شده محرمانه باقی خواهد ماند و هیچ گونه اطلاعات هویتی، از جمله نام، نام خانوادگی و شماره تماس، ثبت یا در فرآیند تحلیل داده ها استفاده نخواهد شد. مصاحبه های انجام شده به صورت نیمه ساختاریافته و بر اساس یک راهنمای مصاحبه از پیش تدوین شده انجام گرفت. محورهای اصلی سؤالات شامل موضوعاتی از قبیل فرآیند شناسایی

استعدادهای ورزشی در استان چگونه انجام می‌شود؟، مهم‌ترین عوامل مؤثر بر نخبه‌پروری ورزشی در استان چیست؟، چالش‌های موجود در مسیر پرورش و نگهداشت نخبگان ورزشی کدام‌اند؟ و چه ساختار یا الگوی مطلوبی برای توسعه نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه پیشنهاد می‌شود؟ بود. این سؤالات به گونه‌ای طراحی شدند که ضمن حفظ چارچوب کلی مصاحبه، امکان بیان آزادانه دیدگاه‌ها و تجربیات مشارکت‌کنندگان را فراهم کرده و زمینه لازم برای استخراج داده‌های عمیق، غنی و مرتبط با اهداف پژوهش را فراهم سازند.

یافته‌ها

در این پژوهش، پس از پیاده‌سازی و حروف‌چینی مصاحبه‌ها، تحلیل سطر به سطر متن مصاحبه‌ها انجام گرفت. در این مرحله، پس از استخراج عبارت‌های اصلی، برای هر عبارت، متناسب با مفهوم و محتوای آن، کدی اختصاص داده شد. این کدها گاه برگرفته از واژه‌ها و عبارات به کاررفته توسط مشارکت‌کنندگان و گاه حاصل استدلال پژوهشگر درباره مفاهیم آشکار و نهفته موجود در داده‌ها بودند. کدهای اولیه در نرم‌افزار Word و به صورت پیشنهادهایی در حاشیه متن مصاحبه‌ها ثبت شدند. در ادامه، کدهای استخراج‌شده با یکدیگر مقایسه و کدهای مشابه در کنار یکدیگر قرار گرفتند. بر این اساس، طبقه‌بندی اولیه کدها انجام شد و تعدادی از مفاهیم و طبقات کلیدی شناسایی شدند که ابعاد و جنبه‌های خاصی از تجربیات مشارکت‌کنندگان را بازتاب می‌دادند. در این مرحله، در مجموع ۳۴۲ کد استخراج شد. سپس، با انجام فرآیند مستمر تقلیل و پالایش کدها و با افزایش تسلط پژوهشگر بر داده‌ها و امکان تشخیص دقیق‌تر مفاهیم مرتبط و مناسب، تعداد ۱۲۰ کد اولیه یا مفهوم اولیه باقی ماند.

در مورد طبقات نیز فرآیندی مشابه طی شد. در آغاز فرآیند کدگذاری باز، ۲۸ زیرطبقه اولیه شکل گرفت؛ با این حال، این طبقات در طول فرآیند تحلیل ثابت باقی نماندند. با انجام هر مصاحبه و تحلیل داده‌های حاصل از آن، فهرستی از طبقات ایجاد شد و در مصاحبه‌های

بعدی نیز این فرآیند به صورت مستمر ادامه یافت. بر این اساس، کدهای جدید یا در طبقات موجود جای گرفتند یا در صورت برخورداری از ویژگی‌های متمایز، به تشکیل طبقه جدید منجر شدند.

به این ترتیب، در طول فرآیند تحلیل، طبقات و داده‌ها به طور مداوم با یکدیگر مقایسه شدند و فرآیند تقلیل، پالایش و سازمان‌دهی مجدد داده‌ها و طبقات صورت گرفت. حاصل مرحله کدگذاری باز، دستیابی به ۱۲۰ کد اولیه و ۳۸ زیرطبقه اصلی بود. در مرحله کدگذاری محوری، زیرطبقات به دست آمده از مرحله کدگذاری باز، با توجه به ارتباط مفهومی و درونی میان آن‌ها، در قالب محورهای جامع‌تر سازمان‌دهی شدند. در نهایت، ۱۶ مقوله محوری از این مرحله استخراج شد. در مرحله کدگذاری انتخابی نیز ارتباط میان مقوله‌های محوری بررسی و یک مقوله انتخابی به عنوان پدیده محوری شناسایی شد. نتایج حاصل از این فرآیند در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴: نتایج حاصل از کدگذاری باز، محوری و انتخابی

مؤلفه پارادایمی	مقوله‌های محوری	کدهای باز مرتبط
شرایط علی	فرهنگ‌سازی	مهیا بودن زمینه فرهنگی، نیاز به فرهنگ‌پذیری
	تأمین ساختار	تأمین زیرساخت‌ها، ساختار به‌روز، ساختار پاسخگو
	ایجاد فرصت برابر	شانس برابر برای همه، توجه به همه جامعه، دیده شدن عموم
پدیده محوری	فرایند نظام‌مند توسعه نخبگان ورزشی	
	ایجاد انگیزش	تأمین انگیزش لازم، انگیزه‌دهی
شرایط زمینه‌ای	برنامه‌ریزی	برنامه مشخص برای استعدادها، اقدامات برنامه‌ریزی‌شده، برنامه کارآمد
	حمایت اجتماعی	قدردانی اجتماع، تشویق اجتماع، توجه اجتماع
شرایط مداخله‌گر	حمایت مالی	برآورد نیازهای مالی، تأمین هزینه‌ها، رفع دغدغه مالی
	حمایت تخصصی	برخوردار از مربی تخصصی، حمایت حرفه‌ای

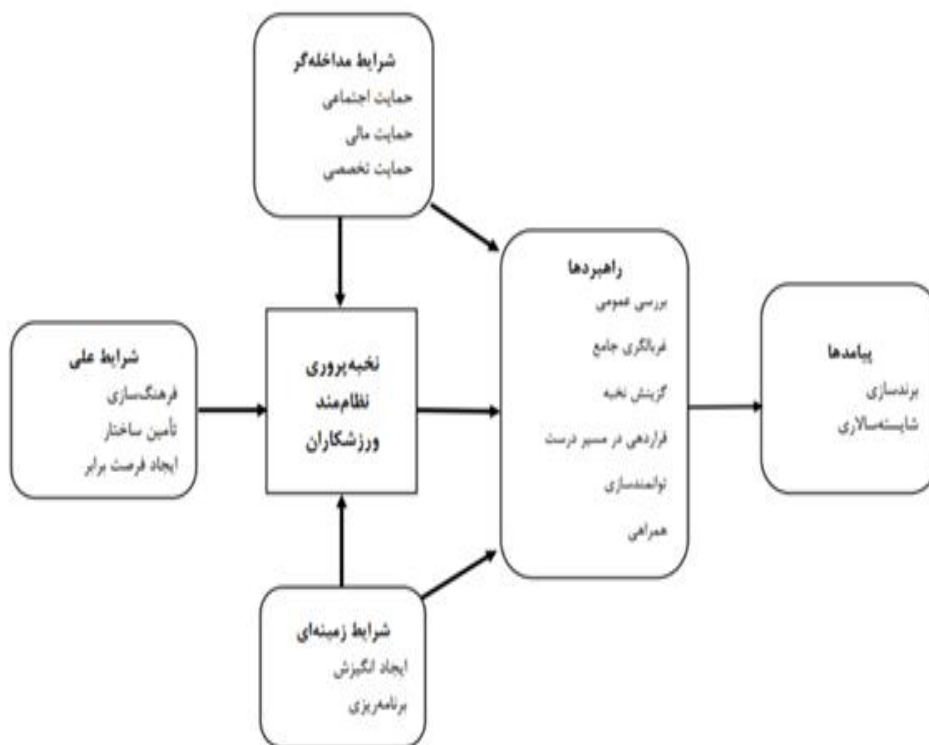
بررسی عمومی	کاوش عمومی، بررسی همه افراد مستعد
غربالگری جامع	غربالگری پایه، غربالگری علمی
گزینش نخبه	انتخاب علمی استعدادها، انتخاب نخبگان
قراردهی در مسیر درست	مشخص کردن مسیر، آشکار ساختن مسیر درست، جهت‌دهی درست استعدادها
توانمندسازی	تقویت استعدادها، پرورش درست
همراهی	کنار استعدادها ماندن، توجه دائم
برندسازی	نخبه را الگو قرار دادن، تبلیغ نخبگان
شایسته‌سالاری	قرار دادن نخبگان در اولویت، قرار دادن نخبگان در رأس

راهبردها

پیامدها

در ادامه با توجه به ماهیت مطالعه که تبیین الگو نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه بود، هر کدام از کدهای محوری بدست آمده در زیر مجموعه مؤلفه پارادایمی الگوی پیشنهادی اشتراوس و کوربین وارد شده و در نهایت مطابق با شکل زیر الگوی نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه بدست آمد (شکل شماره ۱). (شکل ۱). در ادامه هر کدام از مؤلفه پارادایمی و کدهای محوری این الگو به تفصیل شرح داده شده است:

شکل ۱. الگوی نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه

کد محوری

در یک الگوی پارادایم اشتراوس کوربین مقوله محوری پدیده‌ای است که اساس الگو را تشکیل خواهد داد. بررسی ارتباط میان مقوله‌های محوری نشان داد که تمامی مقوله‌ها در نهایت حول یک فرایند کلان یعنی شکل‌گیری، هدایت و تثبیت نظام نخبه‌پروری ورزشی سازمان می‌یابند. به بیان دیگر، فرهنگ‌سازی، تأمین ساختار و ایجاد فرصت برابر شرایط شکل‌گیری این الگو را فراهم می‌کنند؛ استعدادیابی و هدایت به‌عنوان کنش‌های اصلی عمل می‌کنند؛ حمایت‌ها نقش تسهیل‌گر دارند و در نهایت برندسازی و شایسته‌سالاری به‌عنوان

پیامدهای نهایی ظاهر می‌شوند. از این‌رو، مقوله هسته به‌صورت «نخبه‌پروری نظام‌مند ورزشکاران» انتخاب شد.

شرایط علی

در الگوی حاضر شرایط علی به عنوان مؤلفه‌های در نظر گرفته شده است که می‌تواند بر مقوله محوری یعنی «نخبه‌پروری نظام‌مند ورزشکاران» تأثیر گذار باشد، که در این مطالعه سه کد محوری فرهنگ‌سازی، تأمین ساختار و ایجاد فرصت برابری عنوان شرایط علی در نظر گرفته شده‌اند.

فرهنگ سازی:

یکی از طبقاتی که در این مطالعه بدان دست پیدا کردیم مبحث فرهنگ سازی می‌باشد. بیان شده است که ورزش کردن باید به یک فرهنگ عامه تبدیل گردد تا همه مردم به سوی آن تمایل پیدا کنند، چرا که تنها در این صورت می‌باشد که در میان افراد علاقه‌مند می‌توان نخبگان ورزشی را پیدا کرد و بر روی آن‌ها سرمایه گذاری کرد. "... ما در این استان زیاد فرهنگ ورزشی غنی نداریم، همین باعث میشه که فقط تعداد محدودی از افراد بیان سمت ورزش حرفه‌ای در حالی که من عقیده دارم همیشه نخبگان در میان سایر افراد هستند و به دلیل این فرهنگ پایین ناشناخته باقی می‌مانند..." (P)

تامین ساختار:

این طبقه بیان گر نیازمندی الگو نخبه‌پ روری به وجود زیر ساخت‌های فیزیکی می‌باشد. در واقع این الگو نیاز دارد که زیرساخت‌های لازم اعم از سالن ورزشی، تجهیزات ورزشی و... در دسترس باشد تا بتوان نخبه های ورزشی را بدرستی شناسایی و حمایت کرد. "... خب شما در نظر بگیرید که ما در این شهر مثلاً در رشته تیراندازی با کمان یه فرد بسیار با استعداد و علاقه مند رو داشته باشیم، وقتی که اصلاً این رشته و امکاناتش در شهر ما تعریف

نشده خب قاعدتا این فرد نمی‌تواند وارد فاز نخبه‌گری شود، چرا که ناشناخته باقی می‌ماند
... "(P)"

ایجاد فرصت برابر:

یکی از مواردی که نیاز به توجه بسیار ویژه دارد تا الگو نخبه‌پروری شکل بگیرد، بحث ایجاد فرصت برابر برای همه افراد جامعه می‌باشد. در واقع این سازمان تا زمانی که از عدالت همه جانبه برخوردار نباشد و شانس برابر برای همه افراد برای ورود به ورزش حرفه‌ای وجود نداشته باشد، بازیگران ورزش صرفاً کسانی خواهند بود که توانایی پرداخت هزینه‌ها را داشته باشند و یا اینکه افرادی که دارای روابط فردی پرنفوذتری می‌باشند. که این قضیه می‌تواند خطر جدی پنهان ماندن نخبه ورزشی را در میان سایر افراد به دنبال داشته باشد. "... من بچه - های رو دیدم که در اولین برخورد نخبه بودن و استعداد رو در وجودشان حس کرده‌ام ولی به دلایلی همچون نبود حمایت مالی و یا نه نبود حمایت مسئولین، نتوانسته‌اند خودشون رو به ورزش حرفه‌ای برسوند و من عقیده دارم که فرصت نابرابر و ناعدالتی باعث ناشناخته ماندن و از دست رفت این بچه‌های نخبه شده است..." (P)

شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای به عنوان شرایطی در نظر گرفته می‌شوند که بر راهبردها و پدیده محوری تأثیر می‌گذارند. و در مطالعه حاضر دو کد محوری ایجاد انگیزش و برنامه‌ریزی به عنوان شرایط زمینه‌ای در الگوی نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه در نظر گرفته شده است.

ایجاد انگیزش:

یکی از مهمترین اقداماتی که به عنوان مهیا کردن یک بستر مناسب برای نخبه‌پروری شناخته می‌شود، ایجاد انگیزه برای عموم مردم می‌باشد. سازمان‌های ورزشی می‌بایست به این امر واقف باشند که تا زمانی که ورزشکاران از رفاه و زندگی سطح بالا برخوردار نباشند و نیز تا

زمانی که تضمینی برای آینده این افراد وجود نداشته باشد، عموم مردم به سمت ورزش سوق پیدا نخواهند کرد، چرا که بدلیل فقری که در استان وجود دارد عموم مردم به فکر ساختن آینده خود می‌باشند. "... یکی از شاگردای من که واقعا با استعداد بود و من مطمئن بودم اگر روش سرمایه‌گذاری میتونه نخبه‌کشتی ایران بشه، و حتی قهرمانی استان رو هم صرفا با یک سال تمرین بدست آورد، خیلی راحت کشتی رو کنار گذاشت و چسبید به یادگیری مکانیکی و در کنارش دست فروشی... باهاش که حرف زدم که چرا این تصمیم رو گرفتی، گفت کشتی برای من نون و آب نمیشه و نهایتا مثل فلان قهرمان باید دست فروش بشم..." (P)

برنامه ریزی:

در مرحله هدایت، یکی از مهمترین و ابتدایی ترین اقدامات برنامه‌ریزی می‌باشد. در این فاز می‌بایست سازمان برای یک فرد نخبه واقعا برنامه داشته باشد، برنامه‌ای که این توانایی و منطق را داشته باشد که فرد نخبه شناسایی شده را به سمت اهداف اصلی یعنی نخبه‌پروری و کسب بالاترین افتخارات علمی سوق دهد. "... من مدیر باید برای سرمایه‌های ورزشی این استان برنامه داشته باشم و بتوانم با برنامه ریزی‌های منطقی و حساب شده، ورزشکار نخبه‌م را به ثمر بنشانم و جوایز شرایط را بچینیم که این فرد حتی به سمت کسب مدال‌های جهانی هدایت شود..." (P)

عوامل مداخله‌گر

شرایط مداخله‌گر شرایط عمومی هستند که بر مقوله محوری و راهبردها تأثیر می‌گذارند. در این مطالعه حمایت اجتماعی، حمایت مالی و حمایت تخصصی به عنوان شرایط مداخله‌گر الگوی نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه در نظر گرفته شده‌است.

حمایت اجتماعی:

یکی از مهمترین طبقات شناسایی شده در الگو نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه، حمایت اجتماعی می‌باشد. این طبقه بیانگر اهمیت حمایت‌های اجتماعی در مسیر نخبه‌گری ورزشکاران می‌باشد. در واقع بر اساس این طبقه یک فرد ورزشکار نخبه نیاز دارد در اجتماع مورد حمایت‌های عاطفی، روانی، تشویق، قدردانی و... قرار بگیرد تا بتواند با انگیزه و دلگرمی بیشتری به فعالیت‌های حرفه‌ای خود بپردازد. " شما کشتی‌گیرهای مازندرانی را در نظر بگیرید، مرد و اجتماع چقدر از نخبه‌های خودشون حمایت می‌کنند، این حمایت‌ها انرژی چند برابری رو در مسیر نخبه‌گری برای ورزشکارشون صادر می‌کند ... " (P)

حمایت مالی

یکی دیگر از زمینه‌های که ورزشکاران نخبه نیاز به حمایت دارند، حمایت مالی می‌باشد. در واقع یک فرد ورزشکار باید به عنوان یک فرد نخبه تمام تمرکز و انرژی خود را صرف فعالیت‌های ورزشی خود کند به طوری که می‌توان ادعا کرد که ایده‌آل‌ترین شرایط برای پیشرفت و موفقیت ورزشی یک فرد ورزشکار زمانی است که فرد هیچ گونه دغدغه مالی نداشته باشد. به همین دلیل این افراد نیاز دارند که از نظر مالی مورد حمایت کامل قرار بگیرند. " من به عنوان فردی که چندین ساله در این رشته فعالیت دارم و مدال‌های خوبی رو هم بدست آوردم، صادقانه بخوام بگویم، یه وقتی واقعا تو خرجی زندگیم موندم و مجبور شدم حتی کارگری کنم که مطمئنم تمام این شرایط بد مالی توانسته به پیشرفت‌های من در این مسیر نخبه‌گری صدمه بزند ... " (P)

حمایت تخصصی

یکی از مهمترین نیازهای ورزشکاران ما، حمایت تخصصی می‌باشد. در واقع یک فرد نخبه در مسیر شکوفا شدن نیاز دارد که در رشته تخصصی خود به طور کامل مورد حمایت قرار بگیرد که این حمایت تخصصی باید در ابعاد مختلف صورت بگیرد به عنوان مثال این افراد

باید از لحاظ امکانات ورزشی، حضور مربی‌های با سابقه درخشان و علم بالا، تامین باشند. "ورزشکار نخبه ما تا زمانی که بهترین مربی در اختیارش نباشد و نتواند آموزش‌های علمی و کاملاً تخصصی دریافت کند، نمی‌تواند اون استعداد نهفته در وجود خودش رو در عرصه‌های ملی و جهانی به نمایش بگذارد و موفقیت لازم را کسب کن، به همین دلیل این افراد باید از نظر تخصصی کاملاً مورد حمایت قرار گرفته باشند..." (P)

راهبردها

راهبردها کنش‌ها یا برهم کنش‌های خاصی می‌باشند که از پدیده محوری منتج می‌شوند. در این مطالعه بررسی عمومی، غربالگری جامع، گزینش نخبه، قراردعی در مسیر درست، توانمندسازی و همراهی به عنوان راهبردهای الگوی نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه در نظر گرفته شده‌اند.

بررسی عمومی:

در مرحله‌ی استعدادیابی می‌بایست اولین اقدام بر بررسی عمومی تمامی افراد منعطف باشد و هرچه افراد بیشتر وارد این فاز شده باشند، شانس اینکه بتوان استعدادهای بیشتری را شناسایی کرد، بالاتر می‌رود. در این فاز باید برنامه‌های ترتیب داده شود تا افراد علاقه‌مند به رشته‌های مختلف ورزشی مورد ارزیابی و بررسی قرار بگیرند. "... به نظر من اولین اقدام باید کنار هم گذاشتن افراد مختلف و دیدن عملکردشون به نسبت هم باشه و همه با هم ارزیابی شوند تا بتوانیم این شانس رو داشته باشیم تا استعدادهای نهفته افراد را ببینیم..." (P)

غربالگری جامع:

دیگر فاز مرحله استعدادیابی، غربالگری جامع می‌باشد. در واقع در این فاز می‌بایست یک غربالگری جامع بر روی افراد انجام شود و بتوان افراد با استعداد را در بین عموم افراد انتخاب کرد. برای اجرای برنامه غربالگری باید بررسی‌های جامع و علمی انجام گیرد. "... ما باید

بتونیم یک سری ملاک‌های علمی بکار ببریم تا افراد رو غربالگری کنیم و تنها عامل تاثیرگذار در این مرحله می‌بایست عملکرد افراد ورزشکار و برنامه غربالگری باشد... ” (P)

گزینش نخبه:

فاز آخر مرحله استعدادیابی، گزینش نخبه می‌باشد. در واقع در این فاز می‌بایست مسئولان ذی‌ربط با استفاده از معیارهای کاملاً علمی و تخصصی بتوانند در بین افراد غربالگری شده در فاز قبلی، افراد که مستعد نخبه‌بودن هستند رو برچسب گذاری کنند و به عنوان ورزشکار نخبه تحت حمایت‌های بعدی قرار گیرد تا بتواند شکوفا شود. ”... کسی که نخبه بهش می‌گیم باید از یک سری فیلترها و آزمون‌های نخبه‌گزینی عبور کرده باشد و واقعاً بصورت علمی و تجربی افراد صاحب نظر در رشته تخصصی فرد بتوانند عنوان نخبه را برای اون فرد در نظر بگیرند... ” (P)

قراردهی در مسیر درست:

دیگر فاز شناسایی شده در مرحله هدایت، قراردهی در مسیر درست می‌باشد. در واقع اجرای صحیح این فاز از الگو نخبه‌پروری می‌تواند بسیاری از مشکلات را که ورزشکاران حرفه‌ای با آن مواجهه پیدا می‌کنند و دلیلی بر از دست رفت زدن توانایی‌ها و قابلیت‌های فرد نخبه می‌باشد را از فرد ورزشکار نخبه ما دور کند. فرد نخبه‌ای که در مسیر صحیح قرار گرفته باشد با تمرکز بیشتری بر روی اهداف ورزشی خود حرکت می‌کند و کمتر دچار حواشی در دسرساز می‌شود. ”... ورزشکار نخبه ما باید در مسیر صحیح قرار بگیرد که این مسیر برای یک فرد نخبه باید ورود به ورزش حرفه‌ای، قهرمانی استانی، کشوری و در نهایت جهانی باشد... این مسیر درستی هست که ما باید نخبه‌ها مون بدرستی در آن قرار دهیم تا بتوانند بیشترین بازده را برای خود و جامعه داشته باشند... ” (P)

توانمندسازی:

یکی از مهمترین اقداماتی که ما در طول این الگو می‌توانیم برای فرد نخبه ورزش استان در نظر بگیریم، توانمندسازی می‌باشد. در واقع در این فاز از مرحله هدایت، این وظیفه ما می‌باشد که نخبه‌ها را توانمند کنیم، چراکه این یک مسئله ثابت شده است که صرفاً استعداد داشتن نمی‌تواند عامل موفقیت باشد. در این مرحله فرد باید تحت نظر بهترین مربی‌ها بتواند تمرینات علمی را اجرا کند تا توانمند شود. "... ماگاه‌ها افراد با استعداد رو از سطح مدارس شناسایی می‌کنیم و به سازمان معرفی می‌کنیم اما بعد از به مدت می‌بینیم که این فرد با استعداد هیچ پیشرفتی نکرده است و نتوانسته است وارد ورزش حرفه‌ای و مراحل بالاتر شود... و به باور من مهمترین مانع پیشرفت این افراد نداشتن برنامه توانمندسازی می‌باشد، چون این فرد باید اینقدر توانمند شود تا بتواند با بهره‌گیری از این استعداد خود و توانایی کسب کرده به سمت مدال‌های کشوری و جهانی پرواز کند..." (P)

همراهی:

همراهی یک از مهمترین و با ارزشترین اتفاقاتی است که در طول الگو نخبه‌پروری برای یک فرد با استعداد رخ دهد. در این فاز نیاز است که فرد ورزشکار یک همراه داشته باشد تا در طول این مسیر موفقیت با وی حرکت کند و در این مسیر پرتنش همواره یاور وی باشد و ورزشکار نخبه ما به هیچ وجه در این مسیر تنها نماند. "... من در طی این مسیری که پشت سر گذاشتم و به نوعی به قول شما توانسته‌ام به عنوان یک نخبه ورزشی مدال‌های بین‌المللی رو کسب کنم، همیشه در کنار خودم یک مربی داشتم که کل این راه رو با من دویده و هیچ وقت منو تنها نگذاشته و همیشه همراهم بوده..." (P)

پیامدها

در واقع در یک الگوی پارادایم حاصل از یک مطالعه نظریه داده بنیان با استفاده از روش اشتراوس کوربین (۲۰۰۸) پیامدها به نتایج حاصل از بکاربردن راهبردها و سایر شرایط

تاثیرگذار بر مقوله محوری می‌باشد. در مطالعه حاضر دو کد محوری برندسازی و شایسته‌سالاری به عنوان پیامدهای الگوی نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه شناسایی شده‌اند.

برندسازی:

یک ورزشکار نخبه باید در جامعه به عنوان یک برند معتبر مطرح شده باشد، و حتی در سطح تبلیغات ورزشی، اجتماعی و اقتصادی از اسم و موفقیت‌های فردی این فرد نخبه استفاده شود تا جایی که افراد جامعه ورزشکار نخبه- را به عنوان یک برند محبوب قبول کنند و با علاقه و افتخار از اسم و رسم وی یاد شود. "... ببینید، الان چرا ورزش در این حد در ایران موفقیت کسب کرده است، به این دلیل که نخبه-های مثل جهان پهلوان تختی رو داشته و این افراد تبدیل به الگو شدن در جامعه و الان یکی مثل ایشان برند و نماد کشتی ما شده است ... (P)

شایسته سالاری:

دیگر اقدامی که در طول الگو نخبه پروری باید مورد توجه قرار بگیرد، شایسته سالاری می‌باشد. در واقع زمانی که ما بتوانیم در تصمیم‌گیری‌های کلان، انتخابات و انتصابات همواره افراد نخبه رو به عنوان یک فرد شایسته در رشته تخصصی خود در اولویت قرار دهیم، این فرد نخبه تبدیل به یک الگو برای سایر افراد تبدیل خواهد شد و همواره در سطح اجتماع تلاش‌های آشکار و پنهان برای تبدیل شدن به یک ورزشکار نخبه دیگر ادامه پیدا خواهد کرد. "... ما باید در انتخاب مربیان و مسئولان ورزشی حتما توجه ویژه‌ای به نخبگان ورزشی داشته باشیم و به نوعی شایسته سالاری رو در این مسیر سرمشق خود قرار دهیم تا این فرد نخبه همیشه به الگو باقی بماند... (P)

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که مقوله محوری الگوی استخراج‌شده، نخبه‌پروری نظام‌مند ورزشکاران است؛ مفهومی که فراتر از شناسایی استعداد یا مدیریت عملکرد قرار می‌گیرد و به فرآیندی اجتماعی، نهادی و توسعه‌ای اشاره دارد. برخلاف بخش قابل توجهی از ادبیات توسعه استعداد که نخبگی را پیامد مستقیم قابلیت‌های فردی یا کیفیت فرآیند استعدادیابی تلقی می‌کند، یافته‌های این پژوهش نشان داد که شکل‌گیری ورزشکار نخبه حاصل کنش متقابل میان شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدهاست. از این منظر، نخبگی نه یک ویژگی ذاتی و نه یک رخداد مقطعی، بلکه نتیجه فرآیندی تجمعی از فرصت‌ها، حمایت‌ها، تجربه‌ها و سازوکارهای نهادی است.

اهمیت نظری این یافته در آن است که منطق شکل‌گیری مدل حاضر با نگاه فرآیندمحور نظریه داده‌بنیاد همخوانی دارد؛ به این معنا که هیچ‌یک از اجزای مدل به صورت مستقل عمل نمی‌کنند و هر مقوله تنها در ارتباط با سایر مقوله‌ها معنا پیدا می‌کند. بنابراین، نخبه‌پروری در این پژوهش نه به عنوان خروجی یک نظام، بلکه به عنوان نتیجه پویایی درون نظام درک می‌شود؛ موضوعی که آن را از رویکردهای ساختارمحور یا نتیجه‌محور در ادبیات مدیریت ورزش متمایز می‌سازد.

در تبیین شرایط علی، یافته‌ها نشان داد که فرهنگ‌سازی، تأمین ساختار و ایجاد فرصت برابر، سه سازوکار آغازگر فرآیند نخبه‌پروری هستند. اهمیت این نتیجه در آن است که ظهور استعداد الزاماً به معنای ظهور نخبگی نیست. استعداد زمانی امکان بروز و شکوفایی پیدا می‌کند که محیط اجتماعی و نهادی از ظرفیت لازم برای آشکارسازی و پرورش آن برخوردار باشد. در واقع، آنچه در یافته‌های حاضر مشاهده شد این است که نبود فرهنگ پذیرش ورزش قهرمانی، ضعف زیرساخت‌ها و محدودیت دسترسی می‌تواند پیش از آغاز فرآیند انتخاب، بخش مهمی از استعدادها را از چرخه توسعه خارج کند.

در این چارچوب، فرهنگ‌سازی صرفاً به معنای تبلیغ ورزش یا ارتقای نگرش عمومی نیست، بلکه نوعی سازوکار برای تولید مشروعیت اجتماعی مسیر قهرمانی محسوب می‌شود. زمانی که خانواده، جامعه محلی و نهادهای اجرایی، ورزش را به عنوان مسیری معتبر برای رشد و پیشرفت تلقی نکنند، انگیزه اولیه برای ورود به این مسیر و ماندگاری در آن کاهش می‌یابد.

این تبیین با یافته‌های زیواری و همکاران (۲۰۲۳) همسو است که فرهنگ را یکی از متغیرهای اثرگذار بر موفقیت سیاست‌های نخبه‌پروری معرفی کرده‌اند. همچنین، نتایج اسدی و همکاران (۲۰۲۰) نشان داده است که زیرساخت نهادی، پیش‌شرط فعال‌شدن ظرفیت‌های انسانی در ورزش قهرمانی است.

از سوی دیگر، تأمین ساختار در مدل حاضر تنها به زیرساخت‌های فیزیکی محدود نمی‌شود، بلکه ساختار پاسخگو، مسیرهای دسترسی، هماهنگی نهادی و ظرفیت تصمیم‌گیری را نیز دربرمی‌گیرد. یافته حاضر نشان می‌دهد که وجود منابع، بدون برخورداری از انسجام نهادی، الزاماً به توسعه نخبگی منجر نمی‌شود. این نتیجه با مطالعات جدید در حوزه محیط توسعه استعداد نیز همخوان است که نشان می‌دهند محیط‌های موفق الزاماً محیط‌های برخورداری از منابع فراوان نیستند، بلکه محیط‌هایی هستند که میان اجزای مختلف فرآیند توسعه هماهنگی ایجاد می‌کنند و از انسجام فرهنگی و مدیریتی برخوردارند. در یک مرور نظام‌مند اخیر نیز ویژگی‌هایی مانند فرهنگ سازمانی منسجم، تمرکز بلندمدت، ارتباط مؤثر و یکپارچگی تلاش‌ها به‌عنوان عناصر محیط‌های موفق توسعه استعداد معرفی شده‌اند (هاوزر، هاروود و همکاران^۱، ۲۰۲۴).

یکی از مهم‌ترین یافته‌های این پژوهش، قرار گرفتن «ایجاد فرصت برابر» در سطح شرایط علی بود. این یافته از آن جهت قابل‌توجه است که در بسیاری از مدل‌های رایج، عدالت به‌عنوان پیامد سیاست‌ها مطرح می‌شود؛ درحالی‌که در مدل حاضر، فرصت برابر به‌عنوان شرط آغاز فرآیند نخبه‌پروری در نظر گرفته شده است. تبیین این نتیجه آن است که در نبود دسترسی برابر، نظام نخبه‌پروری با خطای انتخاب مواجه می‌شود؛ به این معنا که افراد انتخاب‌شده الزاماً مستعدترین افراد نیستند، بلکه ممکن است افرادی باشند که فرصت بیشتری برای حضور، دیده‌شدن و ورود به فرآیند شناسایی استعداد داشته‌اند. بنابراین، فرصت برابر در این مدل صرفاً یک الزام اخلاقی نیست، بلکه شرطی برای افزایش کارآمدی نظام نخبه‌پروری محسوب می‌شود. این یافته با نتایج مرادی و همکاران (۲۰۲۲) و همچنین

¹ Hauser, Harwood, et al.

رویکردهای جدید توسعه استعداد همسو است که بر توسعه مسیرهای باز ورود به نظام قهرمانی تأکید دارند (تیلور و همکاران^۱، ۲۰۲۲).

در سطح شرایط زمینه‌ای، یافته‌ها نشان داد که انگیزش و برنامه‌ریزی، شرایطی را ایجاد می‌کنند که طی آن استعداد بتواند به مسیر رشد متصل شود. نکته مهم آن است که در مدل حاضر، انگیزش صرفاً به عنوان یک ویژگی فردی تفسیر نشده، بلکه محصول تعامل فرد با محیط در نظر گرفته شده است. ورزشکار زمانی انگیزه پایدار پیدا می‌کند که مسیر پیشرفت برای او قابل پیش‌بینی، قابل دستیابی و عادلانه ادراک شود. به همین دلیل، برنامه‌ریزی نیز فراتر از تدوین برنامه‌های اجرایی معنا پیدا می‌کند و با ایجاد افق زمانی و ترسیم چشم‌انداز آینده حرفه‌ای ورزشکار ارتباط دارد. این یافته می‌تواند توضیح دهد که چرا در بسیاری از موارد، افراد مستعد، علی‌رغم برخورداری از توانایی بالا، از مسیر قهرمانی خارج می‌شوند؛ زیرا چشم‌انداز روشنی از آینده حرفه‌ای خود دریافت نمی‌کنند.

یافته‌های مربوط به شرایط مداخله‌گر نیز نشان داد که حمایت اجتماعی، مالی و تخصصی در واقع نقش تنظیم‌کننده مسیر نخبه‌پروری را ایفا می‌کنند. در بسیاری از رویکردهای سنتی، حمایت به عنوان عاملی تسهیل‌کننده در نظر گرفته می‌شود؛ اما در مدل حاضر، حمایت ماهیتی ساختاری دارد. یافته‌ها نشان داد که نبود حمایت نه تنها سرعت رشد ورزشکار را کاهش می‌دهد، بلکه در شرایطی می‌تواند کل مسیر نخبه‌پروری را متوقف کند.

حمایت اجتماعی از طریق افزایش احساس تعلق و تأیید اجتماعی، حمایت مالی از طریق کاهش هزینه فرصت حضور در ورزش حرفه‌ای و حمایت تخصصی از طریق کاهش خطاهای تصمیم‌گیری، فرآیند نخبه‌پروری را پایدار می‌سازند. این تفسیر با یافته‌های رهبری و همکاران (۲۰۲۰) و یوسفیان (۲۰۲۲) و همچنین مطالعات جدید در حوزه توسعه محیط‌های ورزشی همخوان است که نشان داده‌اند کیفیت شبکه حمایت، یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های اصلی تداوم مسیر ورزشکاران نخبه است (هاوزر، هونر و همکاران^۲، ۲۰۲۴).

¹ Taylor et al.

² Hauser, Höner, et al.

همچنین، تأکید پیلتکینگتون و همکاران¹ (۲۰۲۴) بر سلامت روان ورزشکاران نخبه نشان می‌دهد که حمایت صرفاً ماهیتی اقتصادی ندارد و باید ابعاد روانی و اجتماعی را نیز دربرگیرد. از این رو، نظام نخبه‌پروری کارآمد نمی‌تواند تنها بر تأمین منابع مالی و امکانات مادی متمرکز باشد، بلکه باید مجموعه‌ای از حمایت‌های اجتماعی، روان‌شناختی و تخصصی را در طول مسیر رشد ورزشکار فراهم کند.

در سطح راهبردها، یافته‌ها نشان داد که قرار دادن ورزشکار در مسیر درست، توانمندسازی، همراهی، بررسی عمومی، غربالگری جامع و گزینش نخبه، به عنوان سازوکارهای تبدیل ظرفیت به عملکرد عمل می‌کنند. نکته قابل توجه این است که این راهبردها رابطه‌ای کاملاً خطی با یکدیگر ندارند. برای مثال، گزینش نخبه بدون توانمندسازی می‌تواند به حذف زودهنگام افراد منجر شود و توانمندسازی بدون هدایت مناسب نیز ممکن است موجب پراکندگی منابع شود. این یافته نشان می‌دهد که استعدادیابی در مدل حاضر، یک فرآیند پالایش و رشد است، نه فرآیندی صرفاً مبتنی بر حذف.

این نتیجه با یافته‌های جانستون و همکاران² (۲۰۱۸) همسو است که استعدادیابی را بخشی از نظام توسعه می‌دانند، نه یک مداخله مستقل. همچنین، این یافته با نتایج غبادی و همکاران (۲۰۲۲) همخوان است که بر اهمیت شاخص‌های روان‌شناختی در کنار شاخص‌های عملکردی تأکید کرده‌اند. مطالعات جدید نیز نشان داده‌اند که مسیرهای موفق توسعه استعداد، بیش از آنکه بر شناسایی و انتخاب زودهنگام و سپس حذف سریع افرادی که در مقطعی از فرآیند توسعه عملکرد مطلوبی ندارند استوار باشند، بر حمایت مستمر و تدریجی، انعطاف‌پذیری در تصمیم‌گیری و اتخاذ نگاهی بلندمدت تأکید می‌کنند.

بر این اساس، افت موقت عملکرد یا تفاوت در سرعت رشد افراد لزوماً به معنای فقدان استعداد نیست؛ زیرا افراد ممکن است در مراحل مختلف رشد، الگوهای متفاوتی از پیشرفت را تجربه کنند. بنابراین، نظام‌های توسعه استعداد زمانی اثربخش‌تر خواهند بود که به جای تمرکز صرف بر نتایج کوتاه‌مدت، شرایط لازم برای رشد تدریجی، یادگیری، کسب تجربه،

¹ Pilkington et al.

² Johnston et al.

اصلاح عملکرد و سازگاری با نیازهای متغیر ورزشکار را فراهم کنند (باراکلاف و همکاران^۱، ۲۰۲۲؛ کوری و همکاران^۲، ۲۰۲۴؛ ژائو و همکاران^۳، ۲۰۲۶).

در سطح پیامدها، یافته‌ها نشان داد که برندسازی و شایسته‌سالاری صرفاً خروجی نهایی مدل نیستند، بلکه بخشی از چرخه بازتولید نخبه‌پروری محسوب می‌شوند. زمانی که نخبگان ورزشی به‌عنوان الگوهای معتبر اجتماعی شناخته شوند، فرآیند انتقال انگیزه و انتظارات به نسل بعد فعال می‌شود. از این‌رو، الگوسازی در مدل حاضر نه یک فعالیت صرفاً تبلیغاتی، بلکه سازوکاری برای تولید سرمایه اجتماعی در ورزش است.

از سوی دیگر، شایسته‌سالاری موجب افزایش اعتماد به نظام نخبه‌پروری می‌شود. اگر ارتقا و حمایت از ورزشکاران بر اساس معیارهای غیرتخصصی انجام گیرد، نه تنها انگیزه افراد کاهش می‌یابد، بلکه مشروعیت کل نظام نیز زیر سؤال می‌رود. این تبیین با یافته‌های یاری و همکاران (۲۰۲۳) درباره پیامدهای نخبه‌ستیزی و همچنین یافته‌های مهتاب و همکاران (۲۰۲۴) و نیکبخش و همکاران (۲۰۲۳) درباره نقش الگوهای ورزشی در افزایش مشارکت ورزشی همسو است.

در نهایت، مهم‌ترین دستاورد نظری پژوهش حاضر آن است که نخبه‌پروری ورزشی را به‌عنوان یک نظام تطبیقی و بازتولیدشونده معرفی می‌کند. برخلاف مدل‌های خطی که حرکت از شناسایی استعداد به موفقیت را مسیری نسبتاً ثابت فرض می‌کنند، مدل حاضر نشان می‌دهد که هرگونه اختلال در شرایط علی، زمینه‌ای یا حمایتی می‌تواند کل مسیر را تحت تأثیر قرار داده و آن را بازتنظیم کند. از این منظر، موفقیت در نخبه‌پروری نه نتیجه اجرای یک برنامه منفرد، بلکه حاصل هم‌راستایی فرهنگ، ساختار، حمایت و راهبردهای توسعه است. این نگاه می‌تواند برای استان کرمانشاه و سایر مناطق دارای محدودیت منابع، مبنایی برای سیاست‌گذاری بومی در حوزه ورزش قهرمانی فراهم آورد و زمینه را برای طراحی نظامی منسجم، مرحله‌ای و متناسب با ویژگی‌های محیطی و نهادی منطقه فراهم سازد.

نتیجه گیری

¹ Barraclough et al.

² Cury et al.

³ Zhao et al.

پژوهش حاضر با بهره‌گیری از رویکرد نظریه داده‌بنیاد اشتراوس و کوربین، به تدوین الگوی نخبه‌پروری ورزشی در استان کرمانشاه پرداخت و نشان داد که نخبه‌پروری ورزشی پدیده‌ای خطی، فردمحور و مبتنی بر شناسایی صرف استعداد نیست، بلکه فرآیندی نظام‌مند، پویا و وابسته به تعامل میان شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدهاست. بر اساس یافته‌های پژوهش، شکل‌گیری و تداوم نخبگی ورزشی زمانی امکان‌پذیر می‌شود که بسترسازی فرهنگی و ساختاری، ایجاد فرصت‌های برابر، انگیزش و برنامه‌ریزی هدفمند، حمایت‌های اجتماعی، مالی و تخصصی و همچنین راهبردهای هدایت، توانمندسازی و گزینش علمی به صورت هماهنگ و هم‌راستا عمل کنند.

در این میان، پیامدهایی همچون برندسازی نخبگان و تقویت شایسته‌سالاری، صرفاً خروجی نهایی فرآیند نخبه‌پروری محسوب نمی‌شوند، بلکه می‌توانند به عنوان عواملی برای بازتولید چرخه توسعه استعداد در جامعه ورزشی عمل کنند. از منظر نظری، مدل ارائه‌شده با عبور از رویکردهای ایستا و نتیجه‌محور، نخبه‌پروری را به مثابه یک نظام تطبیقی، پویا و زمینه‌مند تبیین می‌کند. از منظر کاربردی نیز یافته‌ها نشان می‌دهد که سیاست‌گذاری مؤثر در ورزش قهرمانی مستلزم حرکت از مداخلات مقطعی و پراکنده به سمت طراحی سازوکارهای یکپارچه، هماهنگ و بلندمدت برای توسعه استعداد است. این رویکرد می‌تواند علاوه بر استان کرمانشاه، برای سایر مناطق دارای محدودیت منابع و شرایط زمینه‌ای مشابه نیز مورد استفاده و انطباق قرار گیرد.

محدودیت‌های پژوهش

همانند بسیاری از مطالعات کیفی، پژوهش حاضر نیز با محدودیت‌هایی در زمینه قابلیت تعمیم یافته‌ها مواجه است؛ زیرا با توجه به هدف پژوهش، نمونه و زمینه مطالعه به طور اختصاصی به استان کرمانشاه محدود بوده است. از این رو، تعمیم مستقیم یافته‌ها به سایر استان‌ها یا محیط‌های ورزشی باید با احتیاط صورت گیرد و توجه به تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و مدیریتی هر منطقه ضروری است.

همچنین، در این پژوهش از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. این روش، علی‌رغم فراهم کردن امکان دستیابی به تجربیات و دیدگاه‌های عمیق مشارکت‌کنندگان، همواره با این احتمال همراه است که برخی مصاحبه‌شوندگان نتوانند تجربیات، ادراکات و اطلاعات خود را به‌صورت کامل و دقیق بیان کنند. از این‌رو، بخشی از داده‌های پژوهش ممکن است تحت تأثیر نحوه بیان، برداشت و تجربه شخصی مشارکت‌کنندگان قرار گرفته باشد.

پیشنهادهای پژوهش

با توجه به الگوی استخراج‌شده از پژوهش، پیشنهاد می‌شود در سطح اجرایی، توسعه نخبه‌پروری ورزشی به‌صورت یک فرآیند نظام‌مند، پیوسته و مرحله‌ای طراحی شود و سیاست‌گذاران و مدیران ورزشی از تمرکز صرف بر استعدادیابی فاصله بگیرند. بر این اساس، ابتدا لازم است بسترهای فرهنگی و ساختاری مورد نیاز از طریق توسعه نگرش مثبت نسبت به ورزش قهرمانی، تقویت زیرساخت‌های اجرایی و ایجاد فرصت‌های برابر برای حضور گروه‌های مختلف اجتماعی در فرآیند نخبه‌پروری فراهم شود.

همچنین، با توجه به نقش شرایط زمینه‌ای، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های توسعه استعداد بر اساس اهداف مشخص، زمان‌بندی روشن و سازوکارهای انگیزشی طراحی شوند تا زمینه استمرار حضور ورزشکاران مستعد در مسیر رشد فراهم شود. در این راستا، شناسایی و هدایت استعدادها باید در قالب فرآیندی تدریجی شامل بررسی عمومی، غربالگری جامع و گزینش علمی انجام گیرد تا امکان شناسایی دقیق‌تر استعدادها و کاهش احتمال حذف زود هنگام افراد مستعد فراهم شود.

با توجه به نقش عوامل مداخله‌گر، پیشنهاد می‌شود نظام حمایت از ورزشکاران مستعد به‌صورت چندبعدی طراحی شود و علاوه بر تأمین نیازهای مالی، حمایت‌های اجتماعی و تخصصی نیز در تمام مراحل رشد ورزشکار استمرار داشته باشد. همچنین، ایجاد سازوکارهای همراهی و توانمندسازی مستمر، استفاده از مربیان متخصص و هدایت هدفمند ورزشکاران می‌تواند احتمال دستیابی به نخبگی و حفظ و پایداری آن را افزایش دهد.

در نهایت، با توجه به پیامدهای شناسایی شده در الگوی پژوهش، پیشنهاد می‌شود سازوکارهای شایسته‌سالارانه در فرآیند انتخاب، حمایت و ارتقای ورزشکاران تقویت شود و از ظرفیت نخبگان ورزشی به‌عنوان الگوهای اجتماعی برای افزایش انگیزش، مشارکت ورزشی و بازتولید چرخه نخبه‌پروری استفاده شود. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، قابلیت اجرا و اثربخشی الگوی حاضر در رشته‌های ورزشی و مناطق جغرافیایی مختلف مورد ارزیابی قرار گیرد تا میزان قابلیت انتقال و کاربردپذیری آن در زمینه‌های متفاوت مشخص شود.

References

- Aghababa, A., Zahedeh, R., & Mahtab, N. (2026). Comparison of Early Maladaptive Schemas among Sports Professionals by Gender. *Functional Research in Sport Psychology*. (In Persian)
- Alidoosti Ghahfarokhi, E., Ghahremani, O., & Yektayar, M. (2014). Design the developmental strategy of athletic sports in Kermanshah Province. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 1(1), 39-50. (In Persian)
- Arian, E., Yousefi, B., & Eydi, H. (2018). Build and Validate Scale Of Female Elite Athletes Support In Championship Sport. *Sport Management Journal*, 10(2), 271-257. (In Persian)
- Asadi, N., GOODARZI, M., Sajjadi, S. N., & Alidoust, G. E. (2020). Designing and The Validity and Reliability of Iran's Sport talent Identification Obstacles Questionnaire. (In Persian)
- Bagheri, H., sefat, M., & Haseli, G. (2019, 08/26). Identifying and prioritizing factors affecting immigration of elite athletes in Iran. 6, 257-276. (In Persian)
- Barraclough, S., Till, K., Kerr, A., & Emmonds, S. (2022). Methodological approaches to talent identification in team sports: a narrative review. *Sports*, 10(6), 81. (In Persian)
- Cury, R., Sotiriadou, P., & Kennelly, M. (2024). Talent transfer: A complementary elite sport development pathway. *Managing Sport and Leisure*, 29(2), 310-323.
- De Bosscher, V., Shibli, S., & Weber, A. C. (2019). Is prioritisation of funding in elite sport effective? An analysis of the investment strategies in 16 countries. *European Sport Management Quarterly*, 19(2), 221-243.
- De Santis, S. A. (2024). Accessing Privilege: Teachers' Experiences in Elite Private Schools.

- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The Sage handbook of qualitative research*. sage.
- Ghobadi, B., Bahrami, S., & Eydi, H. (2022). Designing a talent identification model in student sports with emphasis on psychological factors. *Sport Psychology Studies*, 11(40), 85-106. (In Persian)
- Goharrostami, H., & Vaghar, M. S. (2022). Designing a Talent Management Model for Sports of Iran. *Sport Management Journal*, 14(4), 39-21. (In Persian)
- GrønkJær, A. B. (2024). The leadership of high-performance directors in the governance structure of Danish elite sport. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 24(1), 40-57.
- Hauser, L.-L., Harwood, C. G., Höner, O., O'Connor, D., & Wachsmuth, S. (2024). Talent development environments within sports: A scoping review examining functional and dysfunctional environmental features. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 17(2), 1105-1131.
- Hauser, L.-L., Höner, O., & Wachsmuth, S. (2024). Links between environmental features and developmental outcomes of elite youth athletes: A cross-sectional study within the German talent pathway. *Psychology of Sport and Exercise*, 71, 102569.
- Hosseini, S. S., HAMIDI, M., Ghorbanian Rajabi, A., & Sajjadi, S. N. (2013). Identification of strengths, weaknesses, opportunities and threats for talent identification in iran championship sport and its bottlenecks and challenges. *Sport Management Journal*, 5(2), 29-54. (In Persian)
- Houlihan, B., & Green, M. (2008). *Comparative elite sport development: Systems, structures and public policy*. Routledge.
- Imani, B., Zandi, S., Mostafayi, M., & Zandi, F. (2022). Presentation of a model of the work engagement in surgical technologists: a qualitative study. *Perioperative Care and Operating Room Management*, 26, 100235. (In Persian)
- Johnston, K., Wattie, N., Schorer, J., & Baker, J. (2018). Talent identification in sport: a systematic review. *Sports medicine*, 48(1), 97-109.
- Karami, N., Hami, M., & Shojaei, V. (2024). An Overview of Sports Talent Management with a Health-based Approach. *Clinical Excellence*, 13(4), 25-37. (In Persian)
- Keyhanzadeh, M., & Eydi, H. (2025). Challenges and Opportunities of Maintaining Sports Elites in Kermanshah Province. *Sport Physiology & Management Investigations*, 17(1), e197401. (In Persian)
- Khazir, S. H., & Abbasi, H. (2025). Explaining the Factors Affecting the Migration of Iraq's Sports Elites. *Human Resource Management in Sports*, 12(1), 119-135. (In Persian)

- Levitsky, A., Kuvanov, V., & Dorofeev, V. (2019). National judo team qualification for 2020 Olympics in Tokyo: strategies, options and prospects. *Theory and Practice of Physical Culture*(4), 29-29.
- Mahmoudi, H., Faizi, F., Rahimi, A., & Zandi, S. (2023). An exploration into the challenges of managing the COVID-19 pandemic in mass education centers in Iran: A qualitative content analysis. *Health Promotion Perspectives*, 13(1), 61. (In Persian)
- Mahtab, N., divani, F., KAZEMI, F., & taimori, a. (2024). Development of a Structural Model for the Perception of Sports Success Based on Sports Perfectionism and Perceived Social Support with the Mediating Role of Sports Self-Regulation on Youth with Brain Damage Disorder (Cerebral Palsy - CP). *Sport Psychology Studies*, 13(49), 147-163. (In Persian)
- McAuley, A. B., Baker, J., & Kelly, A. L. (2022). Defining “elite” status in sport: from chaos to clarity. *German Journal of Exercise and Sport Research*, 52(1), 193-197.
- Mirhajiyan, S. N., Farahani, A., Safania, A. M., & Azadfada, S. (2022). Analysis of the social capital status of Iranian sports (Case study of sports elites). *Applied Research in Sport Management*, 11(3), 1-18. (In Persian)
- Monkarezi, S., Safania, A. M., & Ghasemi, H. (2015). Identification of Iran Athletics Challenges in Olympic Medalist Sports. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 14(27), 159-178. (In Persian)
- Moradi, H., Morsal, B., Tayebi Sani, S. M., & Fahiminezhad, A. (2022). The course of social justice developments in allocating resources to national championship sports. *Journal of Socio-Cultural Changes*, 19(1), 223-241. (In Persian)
- Nazari, R., & Tabesh, S. (2019). The Challenge of Iran's Sport development with Non Systematic Talent idification approach and elite Approach. *Journal of Sport Management and Development*, 8(1), 1-14. (In Persian)
- Nikbakhsh, R., Dana, A., & Emadi, M. (2023). Factors affecting the improvement of modeling and creating of cultural symbols in public sports. *Applied Research of Sport Management*, 12(2), 41-50.
- Pilkington, V., Rice, S., Olive, L., Walton, C., & Purcell, R. (2024). Athlete mental health and wellbeing during the transition into elite sport: strategies to prepare the system. *Sports medicine-open*, 10(1), 24.
- Rahbari, S., KHODAYARI, A., HONARI, H., & AMIRTASH, A. M. (2020). An Investigation of the Factors Influencing Sponsorship of Sport for All in Iran: A Qualitative Study. (In Persian)
- Ruiz, D. E., Nuñez, C. F. R., Brand-Ortiz, J. I., Velasco, M. F. R., & González, N. C. (2023). Development of elite athletes: An approach from the

- partial least square path modelling. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*(48), 113-122.
- Simwanza, A., & Paul, A. (2026). Literature review on interconnectedness of human resource for reforming practices for sporting talent development in secondary school settings. *International Journal of Educational Reform*, 35(3), 901-917.
- Storm, R. K., & Jakobsen, T. G. (2024). Does international elite sporting success or hosting major events affect self-rated health? An examination of potential positive externalities related to international sporting tournaments. *Managing Sport and Leisure*, 29(2), 187-204.
- Taylor, J., MacNamara, Á., & Taylor, R. D. (2022). Strategy in talent systems: Top-down and bottom-up approaches. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 988631.
- Vaghar, M. S., Goharrostami, H., & Ramzaninezhad, R. (2025). A Conceptual Model for Aligning Sports Development Pathways through Leveraging Organizational Capacities in Iran. *Journal of Sport Management and Development*. (In Persian)
- Yari, N. M., Ziyaadini, M., & Hadavi, N. M. (2023). Interpretive structural modeling of anti-elite factors in Iran's public sector. (In Persian)
- Yousefian, J. (2022). Challenges to Develop Sport for All, Professional and Vocational, Women's and Educational Sports in Yazd Province. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 20(54), 171-192.
- Zakizadeh, S. B., & Kohandel, M. (2023). Elite Badminton Policy in Iran. *Sport Management Journal*, 15(3), 267-251. (In Persian)
- Zandi, S., Imani, B., Safarpor, G., & Khazaei, S. (2021). Self-management of patients with heart valve replacement and its clinical outcomes: a systematic review. *Kardiocirurgia i Torakochirurgia Polska/Polish Journal of Thoracic and Cardiovascular Surgery*, 18(1), 40-49. (In Persian)
- Zhao, J., Peng, X., & Xiang, C. (2026). Environmental factors influencing the development of elite athletes: a systematic review. *Frontiers in Psychology*, 17, 1849040.
- Zivari, A., Khodamoradpoor, M., Yektavar, M., & Zargar, T. (2023). Developing a Model of Effective Factors on Elite Development in Iranian Sports. *Sport Physiology & Management Investigations*, 14(4), 91-106. (In Persian)